

Tekst 7 De economie doen krimpen om het klimaat te redden? 'Kaboutersocialisme', vindt CPB-directeur Pieter Hasekamp

(1) Alleen drastisch bezuinigen op ons consumptiepatroon kan een klimaatcatastrofe voorkomen. Dat is de boodschap van schrijverscollectief Postgroei, een groep dertigers uit twaalf politieke partijen. Een van hen, de Amersfoortse econoom Paul Schenderling, zei vorig jaar tegen *de Volkskrant* dat het “nonsens” is om te denken dat we als consumenten op de oude voet verder kunnen, alleen dan met windmolens, zonnepanelen en stekkerauto's.

(2) Pieter Hasekamp gelooft niet dat het minder moet. In de zesde EW Economie-lezing, georganiseerd door opinieweekblad *EW*, besprak de baas van het Centraal Planbureau (CPB) maandag de zogeheten *degrowth*-beweging. “Volgens hen moet het huidige economische systeem, dat is gericht op de groei van consumptie en productie, plaatsmaken voor een wereld waarin de nadruk ligt op duurzaamheid, niet-materiële waarden en een eerlijke verdeling van welvaart.”

(3) Dat klinkt “lekker huiselijk en sympathiek”, aldus Hasekamp, “maar het is een slecht idee, omdat het ingaat tegen de fundamentele behoefte van de mens om het eigen bestaan te verbeteren en zelf keuzes te maken. Van boven opgelegde krimp leidt al gauw tot een soort kaboutersocialisme,

waarin een autoritaire overheid gaat voorschrijven welke auto je wel en welke je niet mag rijden.”

(4) De Kabouterbeweging was een anticulturele beweging die eind jaren zestig protesteerde tegen het consumentisme en de aantasting van het milieu, en streefde naar een eenvoudige levensstijl. Oprichter Roel van Duijn zag de kabouter als “symbool van het bondgenootschap van mens en natuur in hun strijd tegen de verwoestende technologie”.

(5) Volgens Hasekamp moet de oplossing komen van de overstap naar nieuwe technologie. “Nederland kan als welvarende en innoverende economie helpen om daar het verschil te maken.”

(6) Er zijn volgens hem al heldere doelstellingen op het vlak van klimaatbeleid. “Wat vooral nodig is, is een overheid die daarop consistent stuurt. Door een combinatie van regelgeving, CO₂-beprijzing en het faciliteren van infrastructuur en innovatie.”

(7) Niet alle bedrijven zullen de overgang naar die emissiearme economie kunnen maken, geeft Hasekamp aan. “En dat is ook niet erg. Ook dat zou de overheid moeten durven zeggen. Want dat sommige bedrijven het niet redden, is van alle tijden. Die dynamiek is goed voor de economie, en de bron van onze welvaart.” (...)

Daan Ballegeer, de Volkskrant, 26 juni 2023

Daan Ballegeer is econoom en journalist.

Reactie 8

Sturende overheid

(1) In het artikel ‘De economie doen krimpen om het klimaat te redden?’ stelt Pieter Hasekamp, directeur van het Centraal Planbureau (CPB), dat ons huidige consumptiepatroon weliswaar leidt tot uitputting van grondstoffen, aantasting van biodiversiteit en klimaatverandering, maar
5 dat “van boven opgelegde krimp” niet de oplossing is. Dan gaat de overheid te veel voorschrijven.

(2) Over de wenselijkheid van een sturende rol van de overheid valt te twisten, maar waarom staan we toe dat bedrijven jaarlijks miljarden uitgeven om ons met reclame over te halen tot de meest schadelijke
10 consumptie (ongezond eten, spullen, vakantie-reizen)? Dat is nergens goed voor.

(3) Stop al die reclame, geef de Consumentenbond¹⁾ een extra groot budget en maak iedereen gratis lid. Plus een site waar iedereen kan zoeken naar informatie over nieuwe producten.

15 (4) Als de overheid ons niet mag voorschrijven wat we wel of niet mogen consumeren, dan mogen de bedrijven ons ook niet manipuleren om meer te consumeren, en niet sturen in wat we consumeren. Dan hebben we in ieder geval een gelijk speelveld.

Peter Simon, de Volkskrant, 27 juni 2023

noot 1 De Consumentenbond is een belangenorganisatie voor consumenten.

Reactie 9

Zooi

Pieter Hasekamp zegt over consuminderen: “Het is een slecht idee, omdat het ingaat tegen de fundamentele behoefte van de mens om het eigen bestaan te verbeteren en zelf keuzes te maken.” Precies om die redenen is het een goed idee. Ik denk dat het bestaan van heel wat
5 mensen erop vooruit zou gaan wanneer ze met hulp van de overheid ervoor zouden kiezen minder zooi aan te schaffen.

Henk Meeuwssen, de Volkskrant, 27 juni 2023

Reactie 10

Groei

- (1) CPB-directeur Pieter Hasekamp heeft blijkbaar nooit gehoord van een vals dilemma. Hoezo zouden we moeten kiezen tussen minder consumeren en produceren en meer innoveren? En hoezo zou permanente economische groei nodig zijn om te voldoen aan de
- 5 fundamentele behoefte van de mens om het eigen bestaan te verbeteren en zelf keuzes te maken?
- (2) Gewone burgers hebben helemaal niks aan economische groei die zich alleen vertaalt in hogere uitkeringen voor aandeelhouders, et cetera.
- (3) Ik schrik ervan dat een directeur van zo'n belangrijk instituut zo politiek
- 10 blijkt te zijn. Media moeten in het kader van 'neutraliteit' altijd verschillende meningen vertegenwoordigen. Waarom geldt dat niet voor de directie van instituten als het CPB?
- (4) Graag een iets minder 'neoliberale'¹⁾ persoon naast Hasekamp die uitlegt wat een vals dilemma is, en aantoont dat minder groei en
- 15 innoveren juist voldoen aan de behoefte het menselijk bestaan te verbeteren.

Jolanda van der Lee, de Volkskrant, 27 juni 2023

noot 1 neoliberalisme: stroming binnen het liberalisme, waarin de overheid de rol heeft van schepper en handhaver van markten en concurrentie, met de nadruk op het maximaliseren van individuele vrijheid

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen. Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.